

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vahingonkorvausvaatimus koskien lastensuojelun itsenäistymisvaroja

VD/8181/03.01.02.00/2024

PT/S-AP/MT

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue (myöh. hyvinvointialue) on esittänyt 2.12.2024 Vantaan kaupungille (myöh. kaupunki) 80 688,98 euron suuruisen vahingonkorvausvaatimuksen, joka on koskenut lastensuojelun sijoittamien nuorten itsenäistymisvaroja, jotka hyvinvointialue on maksanut nuorille. Hyvinvointialueelle esitetyn lisäselvityspyynnön jälkeen vahingonkorvauksen määrä on pudonnut 77 116,66 euroon, koska aiemmissa laskelmissa on ollut paljon virheitä. Lisäselvitys on saatu 23.5.2025.

Kaupungin velvollisuus vahingonkorvaukseen

Lastensuojelulain 77 §:n 1 momentin mukaan kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, 40 § tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 % prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa lapsilisää ei kuitenkaan oteta huomioon.

Lastensuojelulain 77 §:n 2 momentin mukaan jollei lapsella tai nuorella ole sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuja tuloja, korvauksia tai saamia tai jos ne ovat riittämättömät, hyvinvointialueen on tuettava sijoituksen päättyessä itsenäistymisessä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla.

Hyvinvointialueen esittämässä vahingonkorvausvaatimuksessa on vaadittu kaupunkia korvaamaan hyvinvointialueelle sen nuorille maksamat itsenäistymisvarat laskennallisesti sillä määrällä, joka nuorille olisi kertynyt, jos kaupunki olisi ennen vuotta 2023 aktiivisesti ryhtynyt toimenpiteisiin saadakseen lasten vanhemmista elatusapua tai Kelalta elatustukea.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutunut vahingon. Edellä säädetty vastuu yhteisöllä on vain, milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

Lastensuojelulain 77 §:n 1 momentissa ei ole asetettu hyvinvointialueelle (aiemmin kunnalle) velvollisuutta ryhtyä aktiivisiin toimiin lapsen tai nuoren tulojen lisäämiseksi esimerkiksi vaatimalla elatusapua vanhemmilta, jos sellaista ei ole aiemmin vahvistettu, tai vaatimalla elatustukea Kelalta, jos vanhemmilta ei saada perittyä elatusapua.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on kahdessa ratkaisussaan käsitellyt kunnan velvollisuutta ryhtyä toimiin elatusavun ja/tai elatustuen perimiseksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan (EOAK/2723/2020) todennut, että lastensuojelulaki ei sisällä selkeää säännöstä, jonka mukaan sijoittajakunnan tulisi toimia aktiivisesti huostaanotetun

lapsen elatusavun vahvistamiseksi, eikä elatusavun vahvistamista ole käytännössä aina mielletty sijoittajakuntaa velvoittavaksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoo, että vallinneen vakiintumattoman laintulkinnan vuoksi A:n kaupungissa tai kuntayhtymä B:ssä ei ole menetelty lainvastaisesti, vaikka kantelijan vanhemmille ei olekaan vahvistettu elatusapuja, eikä kantelijalle ole kerrytetty itsenäistymisvaroja niistä tai elatustuista. Kuitenkin olisi ollut lapsen edun kannalta parempi, että elatusapu olisi vahvistettu kummankin vanhemman osalta ja itsenäistymisvarat olisi kerrytetty niistä tai Kelan niiden sijaan suorittamasta elatustuesta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on nostanut ratkaisussaan nostanut esille seikan, että lastensuojelulain mukaan on mahdollista, että lasta tuetaan puuttuvien itsenäistymisvarojen sijaan harkinnanvaraisilla itsenäistymisvaroilla, jotka ovat tarpeellisia nuoren asumiseen, koulutukseen tai muuhun itsenäistymiseensä liittyvissä menoissa lastensuojelulain 77 §:n 2 momentin mukaisesti. Tämän kuntayhtymä B oli laiminlyönyt kantelun kohteena olevassa asiassa. Eduskunnan oikeusasiamies on ratkaisussa esittänyt hyvityksen maksamista kantelijalle, mutta hyvitys ei ole mitään osin perustunut sille, että 77 §:n 1 momentin mukaisia itsenäistymisvaroja ei ole kerrytetty.

Kaupunki katsoo, että sillä ei ole velvollisuutta korvata hyvinvointialueelle tämän vaatimaa vahingonkorvausta.

Huomautuksia vaatimuksista yksittäisten nuorten osalta

JK:n huostaanotto on päättynyt jo 3.9.2017. Hänelle on maksettu taloudellista tukea huonekaluihin 400 euroa vuonna 2019. Asiakirjoista ei ilmene, miksi itsenäistymisvarojen korvaushakemus on jätetty vasta 2023. Vaikka muutoin päätettäisiinkin korvata itsenäistymisvaroja, niitä ei tulisi korvata JK:n osalta, koska huostaanoton päättymisestä on yli viisi vuotta.

JM:n huostaanotto on päättynyt 2017. Hänelle on maksettu taloudellisena tukena itsenäistymiseen 484 euroa vuonna 2018. Asiakirjoista ei ilmene, miksi itsenäistymisvarojen korvaushakemus on jätetty vasta 2023. Vaikka muutoin päätettäisiinkin korvata itsenäistymisvaroja, niitä ei tulisi korvata JM:n osalta, koska huostaanoton päättymisestä on yli viisi vuotta.

EK:n huostaanotto on päättynyt 2016. Hänelle on maksettu taloudellista tukea itsenäistymiseen 2016 300 euroa. Asiakirjoista ei ilmene, miksi lisähakemus itsenäistymisvarojen osalta on jätetty vasta 2023. Vaikka muutoin päätettäisiinkin korvata itsenäistymisvaroja, niitä ei tulisi korvata JL:n osalta, koska huostaanoton päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta.

Korvattavien itsenäistymisvarojen laskutavasta

Kaikki korvausvaatimukset on esitetty tavalla, jonka mukaan elatustukea olisi voitu saada kaupungille heti huostaanotosta lähtien. Todellisuudessa ennen kuin elatustukea voi saada, tulee vanhempien elatusavun määrä tai kykenemättömyys maksaa elatusapua ensin vahvistaa sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä. Vasta sen jälkeen voidaan hakea elatustukea Kelalta. Kela voi maksaa elatustukea takautuvasti enintään kolmen kuukauden ajalta. Mikäli korvauksia suoritetaan, tulisi korvauksista vähentää muutaman kuukauden osuus eli se aika, mikä vanhempien elatusvelvollisuuden selvittämisessä olisi ensin mennyt ennen kuin on voitu hakea elatustukea, vähennetty takautuvasti maksettavalla kolmella kuukaudella.

Yksittäisiä nuoria koskevat asiakirjat ovat luottamushenkilöiden nähtävillä Extranetissä. Kyseiset asiakirjat ovat salassa pidettäviä.

Kaupunginhallitus 6.10.2025 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hylätä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vahingonkorvausvaatimus kokonaisuudessaan perusteettomana.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginhallituksen II varapuheenjohtaja Eve Rämö poistui kokouksesta palvelussuhdejäävinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vahingonkorvausvaatimus 2.12.2024
- Vantaan ja Keravan lisäselvitys 23.5.2024

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

Kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)